

KIMYOVIY LEYKODERMIYA: FENOLITIK MODDALAR: METILGIDROXINON VA BIMETILGIDROXINONNING ISHLATILISH SOXALARI VA OQIBATLARI

Bo'riboeva Zarnigor G'ayratjon qizi
Andijon Davlat Universiteti talabasi

Annotatsiya: Kimyoviy moddalar ta'sirida paydo bo'ladigon leykodermiya. Metilgidroxinon va bimetilgidroxinonning sanoatda ishlatilinishi uning oqibati kelib chiquvchi kimyoviy vitiligo.

Kalit so'zlar: Metilgidroxinon, bimetilgidroxinon, para-fenilenamin, leykodermiya, vitiligo, fenol, ksilol

Kimyoviy leykodermiya- bu kimyoviy vositalar bilan kontakt munosabatda bo'lgan terida pigmentatsiyani xiralashishi yoki butunlay yo'qolishi bilan tavsiflanadigon kasallik hisoblanadi. Tashxis qo'yishda ko'pincha ushbu dog'larga umumiy qilib vitiligo tashxisi qo'yiladi.

Kimyoviy vitiligo yoki leykodermiya – turli kimyoviy moddalar melanositlar, ya'ni teridagi pigment hujayralarning shikastlanishi yoki yo'q bo'lishi natijasida yuzaga keladi. Ushbu kimyoviy moddalar sanoat mahsulotlarida, kosmetika mahsulotlarida yoki dori-darmonlarda mavjud bo'lishi mumkin.

Eng keng tarqalgan sababchi moddalariga:

1. Fenollar va ksilollar

○ Fenollar va kselollar bo'yoqlar, plastmassalar va boshqa sanoat mahsulotlarida qo'llaniladi.

2. Para-fenildiamin(PPD)

○ Soch bo'yoqlarida, ba'zi mat obo'yoqlarida uchraydi.

3. Gidroxinon

○ Terini oqartiruvchi mahsulotlarda keng qo'llaniladi.

4. Toluol

○ Bo'yoqlar, laklar, yelimlar va erituvchilarda uchredi.

5. Monobenzil efir gidroxinoni (MBEH)

○ Bu modda melonotsitlarni o'limiga olib keladi va terida melanin pigmenti yo'qoladi.

Moddalarning zararlilik foizlari

Kimyoviy modda	Zararlilik foizi	Izohlar
Metilgidroxinon. $C_6H_4(CH_3)(OH)_2$	40 %	Terining doimiy depigmentatsiyasiga olib kelishi mumkin.

		Uzoq muddatli va yuqori konsentratsiyalarda juda zararli
Gidroxinon $C_6H_4(OH)_2$	30 %	Terini oqartiruvchi mahsulotlarda keng qo'llaniladi. Allergik reaksiyalar va teri shikastlanishiga olib keladi.
Monobenzilefirgidroxinon(MBEH) $C_7H_5O_3$	50%	Melonositlarning o'limiga sabab bo'lishi mumkin, doimiy oq dog'lar hosil qiladi. Juda zararli.
Para-fenilendiamin(PPD) $C_6H_4(NH_2)_2$	25%	Soch bo'yoqlarida keng qo'llaniladi, teri allergiyalri va dermatitlarga olib kelishi mumkin.
Fenollar va kselollar (C_6H_5OH)	20%	Sanoat mahsulotkarida qo'llaniladi, uzoq muddatli kontakt teri shikastlanishiga olib keladi.
Toluol (C_7H_8)	15%	Bo'yoqlar va laklarda mavjud, nafas olish yo'llariga zarar yetkazishi va teri allergiyasiga olib kelishi mumkin.

Kosmetik mahsulotlar va umuman maishiy kundalik mahsulotlardan foydalanishda yuqoridegi moddalar bilan uzoq kontaktda bo'lishlikdan himoyalanih keyinchalik o'zimizni sog'ligimiz uchun asosan estetik ko'rinishimizga jiddiy zarar yetkazishimizdan asraydi. Kimyoviy vitiligo ham xaqiqiy vitiligo kabi ko'rish berishi mumkin. Odatda tashxis qo'yishda sabablari surishtirilmaydi chunki oqibati oddiy vitiligo kabi dog'lar maydoni kengayib boraveradi. Bu hamma mijozlar organizmida emas balki genetik moyilligi mavjud bo'lgan aksariyat odamlar tanasida uchramoqda. Davolash ham ikkisi uchun odatda umumiy terapevtik muolajalar qo'llaniladi

Xulosa:

Biz kundalik turmushimizda ayniqsa ayollar foydalanishi mumkin bo'lgan kimyoviy tarkibga ega mahsulotlar tarkibini o'qib keyin foydalanganimiz ma'qul ekan. Muhimi ushbu mahsulotlardan muntazam, surunkali foydalanmaslik iloji bo'lsa tabiiy manbaasiga almashish sog'ligimizni havf ostiga qo'ymaslikni eng maqbul chorasi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

Cosmetic Dermatology: "Principles and Practice" - authors: Lesile Baumann

"Handbook of Cosmetic Science and Technology" authors: Andre O. Barel, Marc Paye, Howard I. Maibach

"Chemical Leukoderma: A. Review of Epidemiology, Phatogenesis, and Clinic Presentation" authors; Rodrigues. M. Ezzedine, K.Hamzavi I. Pandya A.G

